

Maak uw werkplek babyproof!

Zo kan het ook! Goede voorbeelden uit enkele bedrijven

Voortplantingsgiftige stoffen de poort uit!

Het goede voorbeeld

Producent van schokbrekers

Bij het produceren van schokbrekers hoort o.a. metaalbewerking, laswerk, verchromen of verzinken, ontvetten en lakken. Producten die hierbij worden gebruikt, kunnen schadelijk zijn voor de vruchtbaarheid of het ongeboren kind. Onder leiding van de arbocoördinator en de voorzitter van de VGWM-commissie, zijn bij dit bedrijf veel van de risico's al aangepakt. Hun persoonlijke betrokkenheid bij de gezondheid van de medewerkers heeft geleid tot dit actieve beleid.

Checken, registreren, voorlichten

Het inkopen van chemische stoffen of producten gaat via de afdeling Inkoop. Vóóordat een nieuwe stof mag worden ingekocht, checkt de arbocoördinator of deze voor de voortplanting schadelijke stoffen bevat. Dit doet hij met behulp van de zgn. "R-zinnen" op het Veiligheidsinformatieblad (zie pagina 2). Het bedrijf heeft een stoffenregister met informatie over alle stoffen en producten die aanwezig zijn, ingedeeld per afdeling. Voor de medewerkers maakt men 'product-informatiebladen' van één A4-tje, en veiligheidsetiketten voor elk vat, elke kraan en elke leiding in de fabriek. Alle afdelingshoofden en supervisors, maar ook de medewerkers in de verchromerij, krijgen een cursus 'gevaarlijke stoffen'.

Actief vervangen

Dit bedrijf voert een actief beleid om gevaarlijke stoffen de poort uit te krijgen. Zo heeft men al in 1993 de schadelijke ontvetter trichloorethyleen vervangen. Momenteel gebruikt men watergedragen ontvetters. In 2000 zijn watergedragen lakken ingevoerd, in een speciaal project met financiële steun van 'Europa'. Het enige voortplantingsschadelijke product dat nog niet vervangen kan worden, is het chroomzuur dat nodig is voor het verchromen van de schokbrekers. Men denkt daarom aan het uitbesteden van het verchromen.

Gelijke behandeling

Omdat het verchromen nu nog nodig is, moest een tijdelijke oplossing gevonden worden. In dit geval hield dat in, dat geen vrouwen worden aangesteld in de verchromerij. Chroom kan nl. het ongeboren kind schaden *tijdens* de zwangerschap. Ideaal vindt men dit niet, omdat dit een gelijke behandeling in de weg staat. Daar komt nog bij, dat chroom ook wordt verdacht van een nadelige invloed op de *vruchtbaarheid*. En dit kan ook via de *man* werken!

1. De 'R-zinnen' voor voortplantingsschade op het etiket of in het VIB

- R 46 Kan erfelijke genetische schade veroorzaken
- R 60 Kan de vruchtbaarheid schaden
- R 61 Kan het ongeboren kind schaden
- R 62 Mogelijk gevaar voor verminderde vruchtbaarheid
- R 63 Mogelijk gevaar voor beschadiging van het ongeboren kind
- R 64 Kan schadelijk zijn via de borstvoeding

2 Maak uw werkplek babyproof!

Voorlichting, Werkprocedures, Controles, Intranet

Het goede voorbeeld

Een Raffinaderij

In een olieraffinaderij komen vele stoffen voor die schadelijk kunnen zijn voor de voortplanting. Deze zijn bijvoorbeeld aanwezig als verontreiniging in de ruwe olie, zoals kwik. Andere worden juist met opzet uit de olie gezuiverd en als product verkocht, zoals toluen, xyleen en hexaan. Procesoperators en onderhoudsmonteurs kunnen deze stoffen bijvoorbeeld inademen als zij monsters nemen, bij lekkages en bij het plegen van onderhoud in tanks e.d.

Maatregelen

Het 'vervangen' door minder schadelijke stoffen is in deze gevallen niet mogelijk. Ze zijn nu eenmaal aanwezig in de ruwe olie. Wel neemt het bedrijf zo veel mogelijk maatregelen om de risico's te beperken. Men gaat daarbij verder dan het wettelijke minimum. Als groot concern heeft men daar ook de mogelijkheden voor, zoals een eigen afdeling Industriële Hygiëne en een eigen Medische Dienst. Als 'Amerikaans' bedrijf is men ook erg beducht op mogelijke 'claims', vertelt de 'coördinator extern onderhoud'. De controle op het naleven van de voorschriften is dan ook streng. Voorbeelden van maatregelen op het gebied van voortplantingsschadelijke stoffen bij deze raffinaderij:

- > Registratie van de stoffen in een Stoffenregistratiesysteem, zoals wettelijk verplicht is, maar daar bovenop ook regelmatig metingen van de gehalten in de lucht.

- > Voorlichting van de medewerkers door o.a. een verplichte jaarlijkse Toolbox-bijeenkomst over het onderwerp en een eigen bedrijfsbrochure.
- > Technische en organisatorische maatregelen, zoals ventilatie en afzuiging, gesloten systemen (b.v. voor monsternames), beperkte toegang tot bepaalde delen van de raffinaderij, en waar dat niet anders kan: persoonlijke bescherming door bijvoorbeeld persluchtmaskers.
- > Een groot aantal gedetailleerde Werkprocedures, zoals:
  - > het betreden van tanks die loodhoudende benzine hebben bevat (o.m. persluchtmasker);
  - > het veilig nemen van monsters (m.b.v. gesloten monsternamekast);
  - > het betreden van tanks waarin kwik kan voorkomen (o.m. persluchtmasker)
- > Strenge sancties bij het niet-naleven van deze werkprocedures.
- > Zeer veel informatie, waaronder alle werkprocedures, op het Intranet van het bedrijf. Toegankelijk voor alle medewerkers.
- > De mogelijkheid voor tijdelijk aangepast werk, op grond van het wettelijke 'Besluit zwangere medewerksters', in overleg met de eigen Medische Dienst.

Nog niet volmaakt

Door de vele procedures, de controles hierop en de voorlichting, hebben de medewerkers weinig behoefte aan (nog) meer informatie. Een probleem is nog wel, dat de meeste vrouwen pas na 4 of 6 weken weten dat zij zwanger zijn. Dit terwijl het eigenlijk het beste is om al vóór het zwanger worden het werk aan te passen. Of het bedrijf moet stimuleren dat het personeel (ook mannen!) ook een 'zwangerschaps-wens' al meldt aan het bedrijf, is nog een vraag waar men mee worstelt...

Zélf op zoek, en een ruimhartig beleid

Het goede voorbeeld

Een farmaceutisch bedrijf

Dit farmaceutisch bedrijf is onderdeel van een groot farmaceutisch concern. Het bedrijf produceert materialen voor medische analyses en diagnoses. Naast de productie, gebeurt er ook veel onderzoek. Het meeste personeel is dan ook hoog opgeleid. Men werkt niet alleen met chemische stoffen, maar ook (vooral) met gevaarlijk biologisch materiaal, zoals het vogelgriep- en het HIV-virus. Ook werkt men met radioactieve stoffen. Het bedrijf heeft uitgebreide veiligheidsvoorschriften - niet alleen om de medewerkers te beschermen, maar ook om de *producten* te beschermen.

Voorop lopen

Omdat zulke gevaarlijke materialen aanwezig zijn, wordt het bedrijf “vrijwel maandelijks” bezocht door inspecteurs: de milieu-inspectie, arbeidsinspectie, inspecteurs van de “Good Laboratory Practices” etc. Dit noopt het bedrijf om wat betreft de veiligheid “voorop te lopen”, vertelt een medewerker. De eigen afdeling Veiligheid, gezondheid en milieu (HSE) zoekt actief naar mogelijkheden om gevaarlijke stoffen te vervangen door minder gevaarlijke. Ook heeft het bedrijf een ‘ruimhartig’ beleid bij zwangerschap. Het blijkt bijna altijd mogelijk om binnen de eigen afdeling tijdelijk aangepast werk te verrichten. Het werken in ‘infecteuzen ruimten’ is tijdens de zwangerschap uitgesloten. Werknemers worden bovendien aangespoord om niet te wachten tot de zwangerschap, maar ook een kinderwens al te melden bij personeelszaken of de afdeling HSE. Dat laatste gebeurt overigens nog zelden.

Veel informatie beschikbaar

Via het Intranet in het bedrijf is veel informatie over voortplantingsschadelijke stoffen voor alle medewerkers toegankelijk gemaakt: o.a. de officiële lijst van deze stoffen van het ministerie van SZW en diverse brochures. Er zijn brochures over 'werken en zwangerschap' in het algemeen, maar ook over onderwerpen die speciaal voor dit farmaceutisch bedrijf belangrijk zijn, zoals over het werken met hiv-virus of rode hond.

Verbeteringen nog nodig

Hoewel er veel informatie beschikbaar is voor de medewerkers, weten lang niet alle medewerkers dat. Zelfs het actieve FNV-kaderlid, die het bedrijfsbeleid checkte, was erdoor verrast. Het bedrijf moet dus meer doen om ook aan de medewerkers *kenbaar te maken* dat de informatie beschikbaar is. Het kaderlid heeft hierop inmiddels aange-
drongen bij de afdeling HSE.

Ook het melden van een *kinderwens* door de medewerkers is een punt van aandacht, omdat sommige voortplantingsschadelijke stoffen al vóór de zwangerschap schadelijk kunnen zijn. Dit is alleen wel een onderwerp dat erg 'privacygevoelig' is. Een goede oplossing is hier nog niet voor. Wel kan het helpen als het bedrijf zo 'open' mogelijk is. Ook zou het bedrijf dan moeten aangeven dat het hebben van een kindwens geen gevolgen zal hebben voor de carrièrekansen.

Leverancier en arbodienst op het matje

Het goede voorbeeld

Een Heftruck-producent

Dit bedrijf produceert heftrucks en voorziet deze ook zelf van een coating. De gebruikte ontvetters en lakken kunnen stoffen bevatten die voortplantingsschadelijk zijn. Naar aanleiding van het vakbondsproject “Is uw werkplek babyproof?”, heeft het bedrijf zijn leverancier en arbodienst op het matje geroepen...

Geen waarschuwing

Met behulp van een checklist van de bond, hebben de (BMS) coördinator en de arbo- en milieucoördinator, alle stoffen en producten in het bedrijf gecheckt. Er bleken 15 producten te zijn die voor de voortplanting schadelijke stoffen bevatten. In slechts twee gevallen was dit ook in de productinformatie (het Veiligheidsinformatieblad - VIB, en het etiket) vermeld! Navraag bij de leverancier wees uit dat zij tóch aan de wettelijke eisen voor de etikettering en het VIB voldeden...

Europa trager dan Nederland

Tijdens de discussie in de Babyproof-metaalwerkgroep van de bond bleek hoe dit kwam. Er zijn vele stoffen waarvan is aangetoond dat ze de vruchtbaarheid of het ongeboren kind kunnen beschadigen. Dit geldt onder andere voor oplosmiddelen als toluen en xyleen, die veel in metaallakken voorkomen. In Nederland geeft het

ministerie van Sociale Zaken twee maal per jaar een officiële lijst uit, waarop alle stoffen staan waarvoor formeel is aangetoond dat ze schadelijk zijn voor de voortplanting. Tolueen en xyleen staan hier al geruime tijd op. Toch zijn leveranciers nog *niet* verplicht dit op het etiket of het VIB te melden. Dit komt, doordat de eisen voor het VIB en het etiket in 'Brussel' worden vastgesteld. En Brusselse procedures duren lang. Voor stoffen als tolueen en xyleen (en vele andere) hoeven leveranciers nog niet te waarschuwen, omdat de 'Europese' beoordeling nog steeds niet is afgerond.

Eigen verantwoordelijkheid

Hoewel het vermelden van de schadelijkheid van de lakproducten nog niet verplicht was, was het dus al langere tijd bekend dat ze schadelijk waren. De mensen van dit heftruckbedrijf vonden dan ook, dat de leverancier hen daarvoor had moeten waarschuwen. Het gaat niet alleen om de wettelijke verplichtingen; de leverancier kan ook zélf zijn verantwoordelijkheid nemen. Men heeft de leverancier daar dan ook op aangesproken, en heeft geëist dat de waarschuwing op de VIBs voor dit bedrijf zou komen, ook al is dat nog niet verplicht. Daarnaast is ook de arbodienst op het matje geroepen. Ook zij zouden - als deskundige adviseurs - van dit probleem op de hoogte moeten zijn, en zouden hun klant goed moeten adviseren...

> *Werk in je voordeel*